

OPETUSHALLITUS
UTBILDNINGSTYRELSEN

Osa 1: Inkluusio arvona ja käsitteenä

Noora Heiskanen, yliopistotutkija, Itä-Suomen yliopisto

Inkluusio moniulotteisena käsitteenä

Inkluusio ja inklusiivinen kasvatus voidaan ymmärtää ainakin

1. Perustavanlaatuisiksi yhteiskunnan ja koulutusjärjestelmän arvopohjaksi
2. Moniulotteiseksi käsitteeksi, jonka näkökulmasta voidaan arvioida varhaiskasvatuksen järjestämistä ja pedagogista toimintaa
3. Jokapäiväisiksi pedagogisiksi käytännöiksi
4. Tilannesidonnaisiksi, vaihteleviksi ja yksilöllisiksi kokemuksiksi
5. Jatkuvaksi kehittämisprosessiksi

Jokaisella ammattilaisella on vastuu edistää inklusiivista varhaiskasvatusta.

Inkluusio Varhaiskasvatussuunnitelman perusteissa (2022)

Varhaiskasvatuksen tavoitteena on tukea lapsen oppimisen edellytyksiä, edistää elinikäistä oppimista ja koulutuksellisen tasa-arvon toteuttamista inklusiivisten periaatteiden mukaisesti.

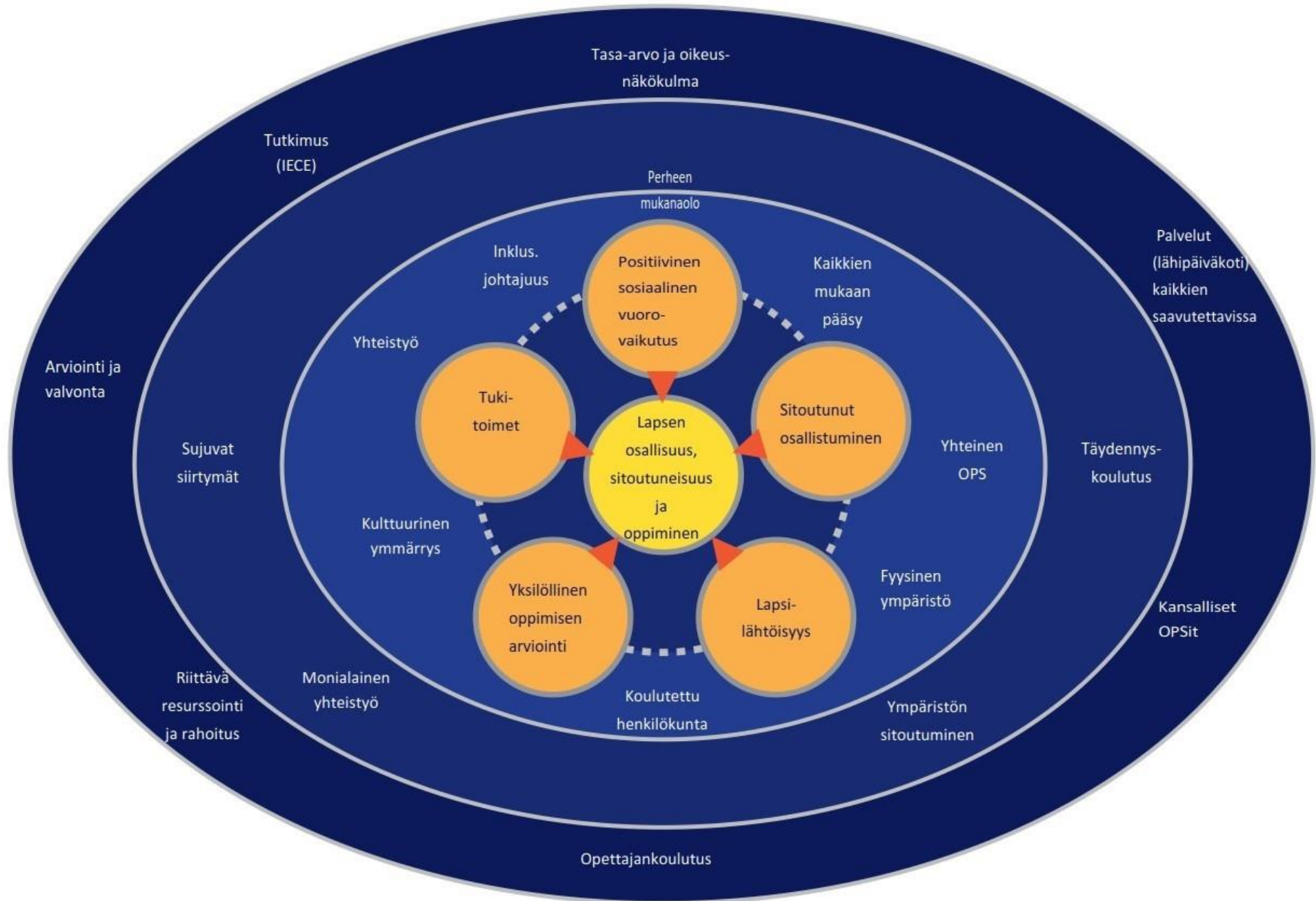
Periaatteisiin kuuluu kaikkia lapsia koskevat yhtäläiset oikeudet, tasa-arvoisuus, yhdenvertaisuus, syrjimättömyys, moninaisuuden arvostaminen sekä sosiaalinen osallisuus ja yhteisöllisyys.

Inkluusio Varhaiskasvatussuunnitelman perusteissa (2022)

Inklusiivisuus on käsitteenä laaja ja se tulee nähdä kaikkia lapsia koskevana ja varhaiskasvatuksen järjestämiseen liittyvänä periaatteena, arvona ja kokonaisvaltaisena tapana ajatella.

Perusteasiakirja on laadittu inklusion periaatteiden mukaisesti, joita tarkastellaan erityisesti

- arvoperustaa käsittelevässä luvussa 2,
- toimintakulttuurin näkökulmasta luvussa 3 ja
- lapsen tuen näkökulmasta luvussa 5.

European Agency for Special Needs and Inclusive Education 2017. Inklusiviisen varhaiskasvatuksen ekosysteeminen malli

OPETUSHALLITUS
UTBILDNINGSTYRELSEN

Kehityksen ja oppimisen tuki sekä inklusiivisuus varhaiskasvatuksessa

Selvitys nykytilasta kunnallisissa ja yksityisissä varhaiskasvatuspalveluissa sekä esitys kehityksen ja oppimisen tuen malliksi

Noora Heiskanen, Marita Neitola,
Marja Syrjämäki, Elina Viljamaa,
Piia Nevala, Mari Siipola ja Riitta Viitala

Kehityksen ja oppimisen tuki sekä inklusiivisuus varhaiskasvatuksessa

Selvitys nykytilasta kunnallisissa ja yksityisissä varhaiskasvatuspalveluissa sekä esitys kehityksen ja oppimisen tuen malliksi

Opetus- ja kulttuuriministeriön julkaisuja 2021:13

Varhaiskasvatuksen henkilöstö kuvasi inklusiota

(Heiskanen ym., 2021)

- varhaiskasvatuspaikkana
- lähipalveluperiaatteena
- jatkuvuutena
- resursseina
- vain tukeen liitettynä asiana
- pedagogisina toimintatapoina
- varhaiskasvatuksen arvopohjana
- osallisuutena
- asenteena ja suhtautumisena
- varhaiskasvatuksen jaettuna tehtävänä
- yhteistyönä vanhempien kanssa
- kaikkia lapsia koskevana
- lapsen kokemuksena
- jatkuvana kehittämisenä
- uhkana

Jaetun inklusiokäsityksen merkitys

Jos puhumme inklusiosta hyvin eri merkityksissä tai se tarkoittaa meille jokaiselle hieman eri asioita, käsite käy merkityksettömäksi.

Pihlaja (2021) viitaten Armstrong ym. (2016)

Lähde: Päivi Pihlaja 2021. Inklusio –mahdottomia ajatuksia ja mahdollisuuksien tarkastelua, Tutkittua varhaiskasvatuksesta –blogi. Saataville verkossa.

Inklusion määrittelyä Päivi Pihlajan (2021) mukaan

Inklusiossa on kyse tasa-arvoon pohjaavasta kasvatuksesta ja koulutuksesta, jossa mahdollistetaan osallisuus ja johon kaikkia kannustetaan ja ohjataan.

Tämän lisäksi syrjimisen käytännöt ovat poissa ja yhdenvertaisuuden periaatetta tutkitaan ja noudatetaan.

Erilaisuus, vammaisuus tai ylipäättään moninaisuus on rikkaus, jota vaalitaan ja josta iloitaan.

Kilpailullisuuden on korvannut yhteisöllisyys ja yhteenkuuluvuuden edistäminen.

OPETUSHALLITUS
UTBILDNINGSTYRELSEN

Mielenkiintoista kehittämismatkaa inklusion parissa!

